

19 Dul chun cinn maidir le cuspóirí an chláir foraoiseachta a bhaint amach

- 19.1** Tá ról ríthábhachtach ag an bhforaoiseacht maidir le spriocanna aeráide a bhaint amach, fostaíocht tuaithe a chothú agus soláthar intíre táirgí adhmaid a sholáthar. Cuireann foraoisí dea-bhainistithe le bithéagsúlacht, cáilíocht an uisce agus cosaint ithreach chomh maith le conláiste áineasa a sholáthar do phobail.
- 19.2** Tá os cionn 800,000 heicteár d'fhoraoisí in Éirinn. Is é sin 11.6% d'achar iomlán an Stáit. Tá sé sin i bhfad faoi bhun mheánráta foraoisithe an Aontais de 38.3%. Tá leath de thalamh foraoise na hÉireann faoi úinéireacht phoiblí — faoi bhainistíocht Choillte den chuid is mó — agus tá an chuid eile den talamh i seilbh sealbhóirí talún príobháideacha.¹
- 19.3** Ó 2001 i leith, is ar thalamh príobháideach a rinneadh beagnach gach fáschoill nua (foraoisiú). Cuirtear deontais atá maoinithe ag an Státchiste ar fáil do shealbhóirí talún chun foraoisiú a spreagadh. Soláthraítear an maoiniú sin trí chlár ilbhliantúil foraoiseachta atá á bhainistiú ag an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara (an Roinn).
- 19.4** Chomh maith le maoiniú i gcomhair foraoisí nua, maoinithear leis an gclár foraoiseachta bainistíocht inbhuanaithe foraoisí atá ann cheana, caomhnú coillearnaí dúchasaí agus bithéagsúlachta a spreagadh, bóithre foraoise (le haghaidh eastóscadh adhmaid den chuid is mó) a thógáil, agus feabhsuithe ar theicneolaíocht agus ar oiliúint. Tacaíonn an clár leis an earnáil táirgí adhmaid freisin.
- 19.5** I mí Lúnasa 2023, thug an Roinn clár foraoiseachta nua cúig bliana do 2023-2027 isteach, le ceadú i gcomhair státchabhrach ón Aontas.² Mhair an clár foraoiseachta roimhe seo ó 2014 go 2022.^{3,4}

1 Is comhlacht tráchtála Stáit é Coillte a bhainistíonn thart ar 440,000 heicteár de thalamh faoi úinéireacht an Stáit, ar foraois 90% de.

2 Bhí gá le ceadú i gcomhair státchabhrach ón gCoimisiún Eorpach don chúnamh Státchiste a cuireadh ar fáil do ghnólaigh trí an gclár.

3 Rinneadh scrúdú ar an gclár sin sa *Tuarascáil ar Chuntais na Seirbhísí Poiblí 2018*, caibidil 10, [Deontais foraoiseachta](#).

4 Cuireadh tús leis an gclár foraoiseachta 2014-2022 an 1 Eanáir 2015. Bhí sé beartaithe ar dtús go dtiocfadh deireadh leis an 31 Nollaig 2020 ach cuireadh síneadh leis go dtí an 31 Nollaig 2022.

Fócas an scrúdaithe

- 19.6** Rinneadh an t-imscrúdú seo chun athbhreithniú a dhéanamh ar na nithe seo a leanas
- an bhfuil na spriocanna a leagadh síos sa chlár foraoiseachta 2023-2027 á mbaint amach
 - má bhain an clár foraoiseachta roimhe seo (2014-2022) a chuspóirí amach
 - An féidir leis an Roinn fianaise a sholáthar maidir le héifeachtacht an chláir.
- 19.7** Chuir an fhoireann scrúdaithe agallamh ar bhaill foirne na Roinne, rinne siad athbhreithniú ar raon doiciméad, thug siad cuairt ar líon láithreáin foraoiseachta agus rinne siad athbhreithniú ar shampla d'íocaíochtaí le sealbhóirí talún.
- 19.8** I Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SFI) na Náisiún Aontaithe, leagadh amach fíis agus treoirlíne chun todtcháí níos cothroime agus níos inbhuanaithe a bhaint amach do chách faoi 2030. As na seacht déag SFI, tá nasc díreach nó indíreach ag sé cinn dóibh le réimsí i straitéis foraoise na Roinne. Breithníodh na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe sin le linn an scrúdaithe.

Forléargas straitéiseach

- 19.9** Tá príomhchuspóir le Straitéis Foraoise na hÉireann 2023-2030, agus is é sin an t-eastát foraoise náisiúnta a leathnú ar bhonn práinneach ar thalamh phoiblí agus phríobháideach araon, agus tá cúig chroisprioc straitéiseacha laistigh de sin. Is iad na spriocanna straitéiseacha: foraoisí don aeráid; foraoisí d'adhmaid; foraoisí don dúlra; foraoisí do dhaoine; agus foraoisí don gheilleagar agus don fhorbairt tuaithe.

Fíor 19.1 Spriocanna straitéise foraoise, idirghabhálacha clár agus scéimeanna^{a,b,c}

Idirghabhálacha	Spriocanna straitéiseacha				
	Aeráid	Dúlra	Adhmaid	Daoine	An geilleagar agus forbairt tuaithe
Cruthú Foraoisí					
Cuirtear é sin i gcrích trí scéimeanna a dhíríonn ar chlúdach crann a leathnú agus ar cheapadh carbóin a neartú.	✓	✓	✓	✓	✓
Sampla amháin is ea an scéim foraoisithe (2025: €61 milliún).					
Athbhunú					
Cuirtear é sin i gcrích tríd an scéim athbhunaithe um chríonadh siar fuinseoige (2025: €10.4 milliún).	✓	✓			
Bonneagar agus teicneolaíocht					
Cuirtear é sin i gcrích go príomha tríd an scéim bóithre foraoise. Íocadh maoiniú €4.7 milliún amach in 2025.	✓	✓	✓		✓
Agrafhoraoiseacht					
Cuirtear é sin i gcrích go príomha tríd an scéim um agrafhoraoiseachta choillteach thréadach — scéim ina gcomhcheanglaítear crainn le féarach. Íocadh bisigh dar luach €172,000 ar an iomlán in 2025.	✓	✓			
Bainistíocht inbhuanaithe foraoise					
Cuirtear é sin i gcrích trí scéimeanna amhail an scéim feabhsúcháin coillte (2025: €246,000) agus an scéim um chaomhnú coillte dúchasacha (2025: €397,000).	✓	✓	✓		✓
Scileanna agus cumasú					
Cuirtear iad sin i gcrích trí thionscnaimh amhail an tseirbhís aistrithe eolais agus chomhairleach. (2025: €1.1 milliún).	✓	✓	✓	✓	✓
Athfhoraoisiú atá athléimneach ó thaobh na haeráide de					
Cuirtear é sin i gcrích trí scéim phíolótach athfhoraoisithe atá athléimneach ó thaobh na haeráide de. Níor íocadh aon mhaoiniú amach in 2025.	✓	✓			
Foraois oscailte					
Cuirtear é sin i gcrích trí thionscnaimh amhail an scéim NeighborWood agus an cineál foraoise NeighborWood. Ní raibh aon ghníomhaíocht nua ann in 2025.		✓		✓	

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara. Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

- Nótaí:
- a Féadfaidh baint a bheith ag na scéimeanna le níos mó ná idirghabháil amháin. Tá an caiteachas a nochtar táscach agus níl sé uileghabhálach.
 - b Tá liosta scéimeanna clár leagtha amach in larscríbhinn 1A.
 - c Tá na rátaí deontais agus bisigh atá ar fáil do shealbhóirí talún le fáil [anseo](#).

19.10 Mairfidh an clár foraoiseachta nua (an clár) ó 2023 go 2027 agus meastar gurb é an príomhshásra cur chun feidhme don straitéis foraoiseachta é. Leagtar amach sa chlár ocht gcuspóir (nó idirghabháil) leathana chun cúig sprioc na straitéise a bhaint amach (féach Fíor 19.1).

19.11 Tá sé beartaithe go gcuirfear gach ceann de na hidirghabhálacha i gcrích trí cheann amháin nó níos mó de scéimeanna foraoiseachta na Roinne. Soláthraítear leis na scéimeanna, *inter alia*, deontais agus bisigh bhliantúla do shealbhóirí talún chun foraoisí a bhunú agus a chothabháil agus chun cuidiú leis an mbonneagar agus leis an oiliúint ghaolmhar. Ós rud é go dtugtar aghaidh le hidirghabháil ar chuspóirí straitéiseacha iomadúla, ní féidir caiteachas a nascadh go díreach le gach ceann de chuspóirí na straitéise.

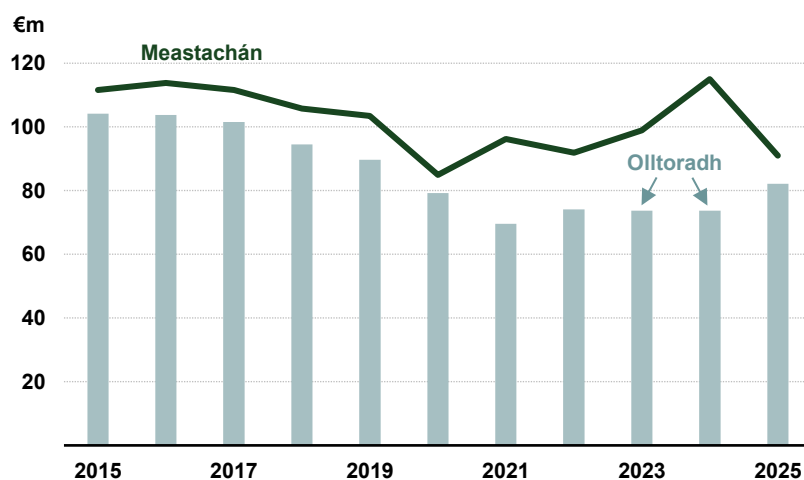
Caiteachas an chláir

19.12 Idir an tréimhse 2015 agus 2025, chaith an Roinn thart ar €946 milliún ar scéimeanna foraoiseachta, agus caitheadh €82 milliún in 2025. Bhí tearc-chaitheamh comhsheasmhach i gceist i bhfotheideal an Vóta le linn na tréimhse sin (féach Fíor 19.2). Sna blianta 2021-2024 (agus an dá bhliain sin san áireamh), bhí an tearc-chaitheamh sa raon 20% go 36% in aghaidh na bliana.

19.13 In 2025, baineann an maoiniú go léir beagnach (93%) le scéimeanna a bhaineann le foraoisiú, athbhunú um chríonadh siar fuinseoige, nó bóithre foraoise (féach Fíor 19.3). Ós rud é go mbaineann formhór na spriocanna/idirghabhálacha le crainn nua a chur, tá scéimeanna foraoisithe freagrach as formhór chaiteachas an chláir (75%).

19.14 Ós rud é go bhfuil bisigh bhliantúla fós á n-íoc le sealbhóirí talún as cláir roimhe seo, baineann cuid shuntasach den chaiteachas bliantúil le híocaíochtaí tugtha anonn ó chláir roimhe seo. In 2025, bhain caiteachas €41.8 milliún (thart ar 50% den chaiteachas iomlán) le cláir foraoiseachta roimhe seo.

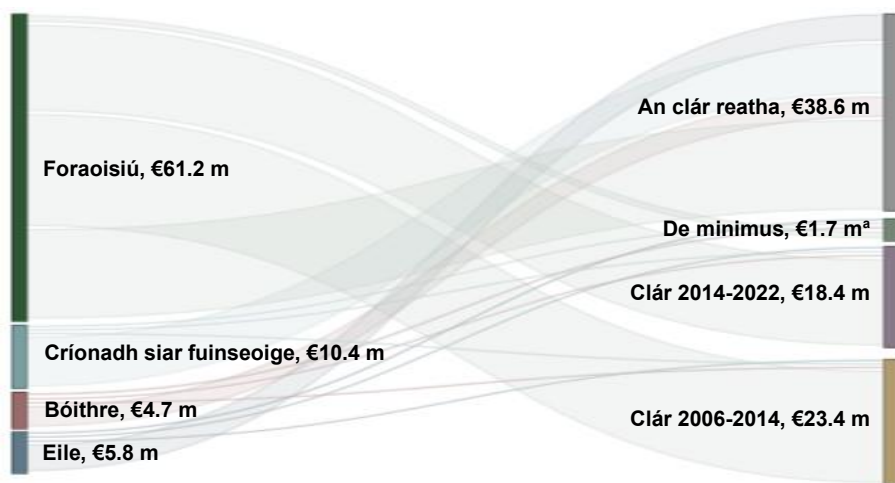
Fíor 19.2 Caiteachas ar fhoraoiseacht, meastachán i gcomparáid le toradh, 2015-2025^a

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

Nóta: a Áirítear leis an soláthar meastachán bunaidh maoiniú caipitil iarchurtha.

Fíor 19.3 Anailís ar chaiteachas de réir an chláir agus na scéime, 2025

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara. Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nóta: a Tugtar íocaíochtaí de minimus ar íocaíochtaí a dhéantar le hiontrálacha nua sna scéimeanna foraoisithe, bóithre foraoise agus athbhunaithe um chríonadh siar fuinseoige idir deireadh chlár foraoiseachta 2014-2022 agus tús an chláir reatha. Tá siad san áireamh le caiteachas an chláir reatha in áit eile mura luaitear a mhalairt.

Spriocanna an chláir

- 19.15** Cuirtear os cionn 40 beart ar fáil trí roinnt scéimeanna atá ag feidhmiú laistigh den chlár foraoiseachta. Dírionn an tuarascáil seo ar spriocanna na dtrí chatagóire lenar bhain an caiteachas ba mhó in 2025 a bhaint amach.

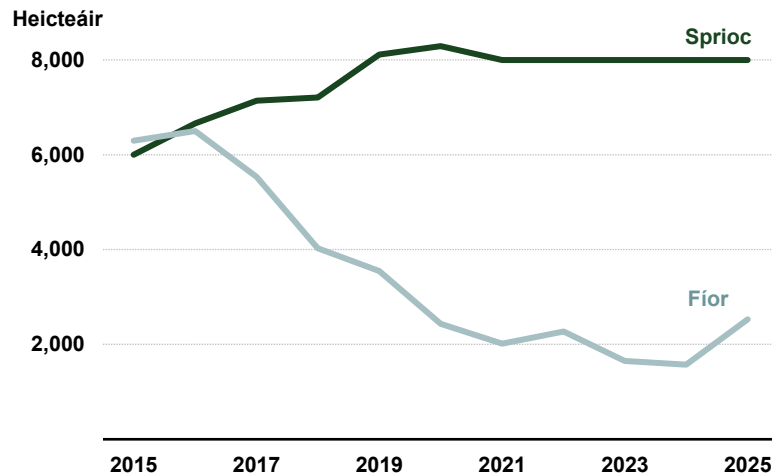
Scéimeanna foraoisithe

- 19.16** Sonraítear sa chlár foraoiseachta go gcuideoidh méadú ar fhóraisiú le hÉirinn a hoibleagáidí náisiúnta maidir le laghdú astaíochtaí a chomhlíonadh agus ioncam ar fhormhór na gcóras feirmeoireachta á mhéadú. Tá scéimeanna foraoisithe deartha chun dreasacht a thabhairt do shealbhóirí talún crainn a chur agus a bhainistiú ar bhealach lena dtreisítear agus lena gcosnaítear an comhshaol agus táirgeadh adhmaid. Déantar amhlaidh trí na scéimeanna trí chúnamh a thabhairt do shealbhóirí talún le costas tosaigh an fhóraoisithe agus bisigh bhliantúla a sholáthar. Nuair a bheidh talamh foraoisithe, is é an cuspóir go gcoinneofar faoi chlúdach foraoise iad go deo.⁵
- 19.17** Leis an gclár reatha, spreagtar feirmeoirí chun na scéimeanna a úsáid trí líon na mblianta ina bhfuil biseach iníoctha a mhéadú go 20 (ó 15) d'fheirmeoirí cáilithe. Mar thoradh air sin, faigheann feirmeoirí cúig bliana bhreise d'íocaíochtaí i gcomparáid le hinfheisteoirí nach feirmeoirí iad.
- 19.18** Tá sprioc le plan cur chun feidhme na straitéise foraoise méid na talún atá foraoisithe a mhéadú ó 11.6% in 2023 go "clúdach 18% san fhadtéarma agus i ndiaidh 2030". Chun an leibhéal sin de chlúdach foraoise a bhaint amach faoi (abair) 2050, chaithfí cur ar 16,000 heicteár breise in aghaidh na bliana. Is é 8,000 heicteár sprioc reatha na Roinne maidir le glanchur breise, agus ag an ráta sin thógfadh sé 50 bliain ar a laghad chun sprioc 'fhadtéarmach' 18% na Roinne a bhaint amach.

⁵ Ní mór athchur a dhéanamh laistigh de dhá bhliain ón leagan.

19.19 Sa chleachtas, theip go mór ar líon na heicteár a gcuirtear orthu gach bliain maidir leis an sprioc (féach Fíor 19.4). Cé gur sáraíodh an sprioc beagán in 2015, bhí easnamh an-suntasach ann gach bliain ina dhiaidh sin. In ainneoin méadú suntasach ar leibhéal an chuir in 2025, taifeadh easnamh 68% den sprioc (2,527 heicteár ar cuireadh orthu i gcomparáid le 8,000 heicteár).

Fíor 19.4 Heicteáir a fhoraoisítear sa bhliain, sprioc i comparáid leis an toradh iarbhir

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara. Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

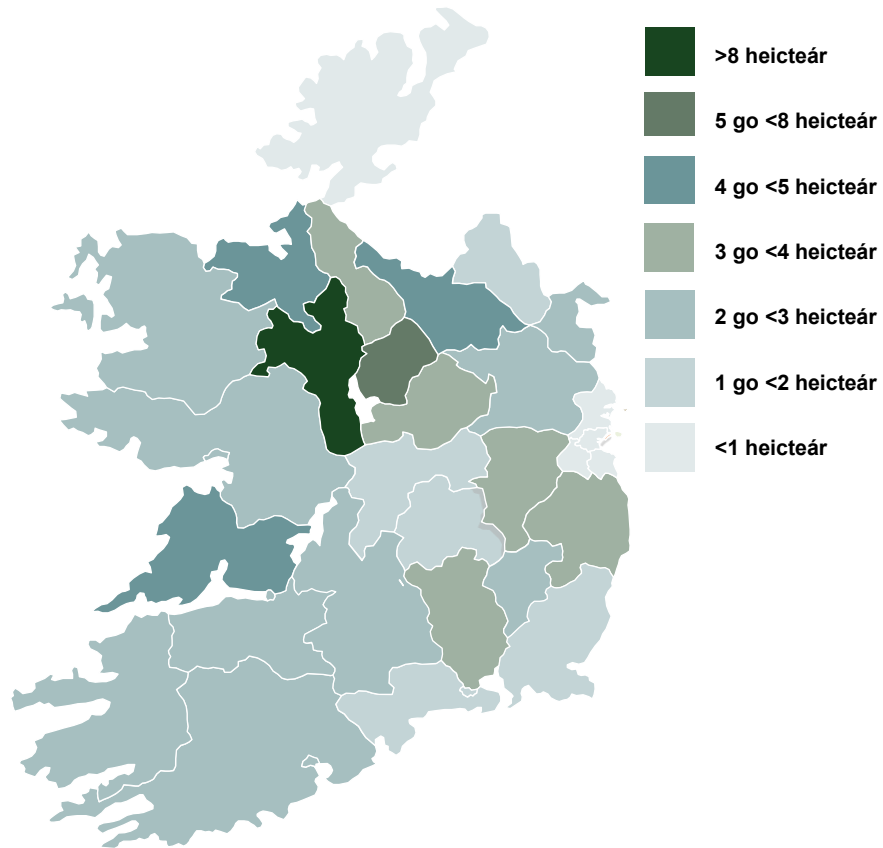
19.20 Dúirt an Roinn gur sprioc uailmhianach í an sprioc 8,000 heicteár atá nasctha leis na spriocanna sa Phlean Gníomhaithe ar son na hAeráide.⁶ Tá na scéimeanna a oibríonn an Roinn faoi stiúir éilimh agus is rogha úsáide talún dheonach, chasta í an foraoisiú d'úinéirí talún a chaithfidh réimse ceisteanna a phlé sula dtabharfar tiomantas do chur. Tá an Roinn ag obair chun tuiscint níos láidre a fhorbairt maidir le spreagthaí úinéirí talún, bacainní iompraíochta agus dinimic rannpháirtíochta páirtithe leasmhara, rud a mheasann sí a bheith ríthábhachtach do rath na gclár foraoisithe.

19.21 Roimh dheireadh gach bliana, cuireann an Rannán Foraoiseachta tograí caiteachais faoi bhráid Rannán Airgeadais na Roinne mar chuid den phróiseas meastachán. Maidir le 2026, chuir an Rannán Foraoiseachta tograí caiteachais faoi bhráid an Rannáin Airgeadais bunaithe ar thrí chás éilimh. Bhí na cásanna bunaithe ar leibhéal foraoisithe de 3,000, 4,000 nó 5,000 heicteár in 2026. Roghnaigh an Rannán Airgeadais maoiniú a sholáthar i gcomhréir leis an leibhéal éilimh a bhíodas ag súil leis, arbh é sin 3,000 heicteár. Bhí sé sin bunaithe ar anailís ar an gcur ionchasach bliain i ndiaidh bliana chomh maith le ráta na n-iarratas a fuarthas agus an limistéar a ceadaíodh faoi na scéimeanna foraoisithe.

19.22 Déan anailís i Fíor 19.5 ar dhéine choibhneasta an fhoraoisithe do gach contae ó thús an chláir. Taispeántar ar an léarscáil meánlíon na heicteár a foraoisíodh, ó 2023 go 2025, in aghaidh gach 10,000 heicteár sa chontae. Bhí difríocht shuntasach sna gníomhaíochtaí idir contaetha.

⁶ Tá an sprioc sin nasctha le Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide an Stáit lena mbaineann an sprioc 8,000 heicteár de thalamh foraoise gach bliain mar chuid de chúiteamh carbóin na tíre.

Fíor 19.5 Meánghníomhaíocht foraoisithe de réir contae 2023-2025, heicteáir ar cuireadh orthu in aghaidh gach 10,000 heicteár sa chontae

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara. Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste.

- 19.23** Tá laghdú tagtha ar an meánmhéid fáschoille foraoise le blianta beaga anuas. Ba é 7.5 heicteár meánmhéid láithreáin foraoise nua in 2022, ag laghdú go 5.5 heicteár in 2023 agus 2024 araon, agus 5.2 heicteár in 2025. Bhí sé ina sprioc sa chlár foraoiseachta deireanach méadú a dhéanamh ar an meánachar fáschoillte foraoise: bhí sé mar aidhm leis sin feabhas a chur ar bhairinneachtaí scála agus ar éifeachtúlacht bainistíochta, go háirithe maidir le saothrú foraoiseachta agus margaíocht adhmaid. Níl sprioc maidir le meánmhéid fáschoille san áireamh sa chlár nua.

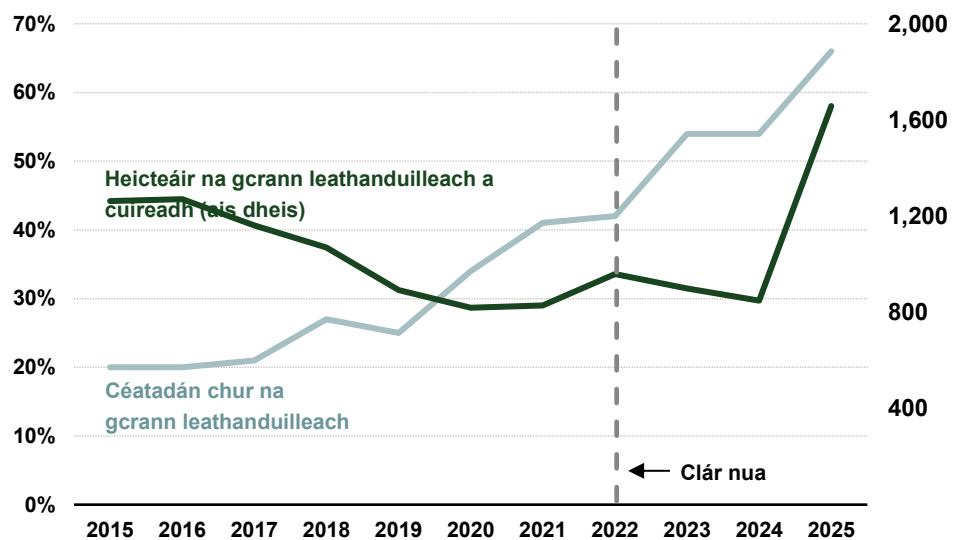
Crainn leathanduilleacha agus crainn dhúchasacha

- 19.24** Glactar leis go ginearálta go mbíonn leibhéil níos airde bithéagsúlachta mar thoradh ar fháschoillte crann leathanduilleach agus dúchasach ná mar a bhíonn ar fháschoillte buaircíní. Le meascán níos leithne de speicis na gcrann, tá struchtúr níos éagsúla ag baint leis na cineálacha foraoise sin trínar féidir le flóra talún nádúrtha déanamh go maith freisin. Mar sin féin, de réir na Roinne, toisc go bhfásann crainn leathanduilleacha ar luas níos moille, agus nach bhfuil aon mhargadh substaintiúil seanbhunaithe in Éirinn do na lomáin chrua-adhmaid a d'fhéadfadh a bheith mar thoradh orthu, is iondúil go mbíonn siad níos lú táirgiúil ó thaobh an gheilleagair de.

19.25 Soláthraítear leis an gclár rátaí íocaíochta níos airde maidir le crainn leathanduilleacha chun cúiteamh a thabhairt do shealbhóirí talún as na torthaí airgeadais níos ísle/níos déanaí agus costais chothabhála níos airde i gcomparáid le crainn bhuaircíneacha a fhásann níos tapúla. Mar shampla, gheobhadh feirmeoir a chuirfeadh foraois crann dúchasach ar bun €28,804 in aghaidh an heicteáir thar a théarma íocaíochta iomlán (i.e. na híocaíochtaí deontais agus bisigh iomlána thar 20 bliain), agus gheobhadh úinéir foraoise sprúis den chuid is mó (i.e. 80% de chrainn bhuaircíneacha, 20% de chrainn leathanduilleacha ar a laghad) €18,778 in aghaidh an heicteáir — 35% níos lú. Dúirt an Roinn go gcuireann úinéirí talún meascán de chrainn leathanduilleacha agus bhuaircíneacha i bhformhór na gcásanna.

19.26 Leagtar síos sa chlár sprioc de 50% maidir le cion na gcrann a chuirtear ar crainn leathanduilleacha iad. Is méadú é sin ar an sprioc ó 30% faoin scéim roimhe seo. Le linn thréimhse na scéime roimhe seo, ba é 25% cion chur na gcrann leathanduilleach a baineadh amach. Léirítear i Fíor 19.6 líon na heicteár agus cion na gcrann a cuireadh sa bhliain 2015 go 2025 arbh chrainn leathanduilleacha iad. In 2025, tháinig méadú suntasach ar na leibhéil cuir crann leathanduilleach go dtí os cionn 1,600 heicteár, arb é sin 66% de na crainn a cuireadh.

Fíor 19.6 Cur bliantúil crann leathanduilleach, 2015 – 2025

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

19.27 Leis an gclár nua, tugadh srianta isteach maidir le foraoisiú ithreacha orgánacha, mar shampla cosc a chur ar chur ar ithreacha móna atá níos doimhne ná 30 cm. Luaigh an Roinn gur tháinig méadú ar chur na gcrann bhuaircíneacha ar ithreacha orgánacha mar gheall ar an laghdú a rinneadh ar chur crann leathanduilleach.

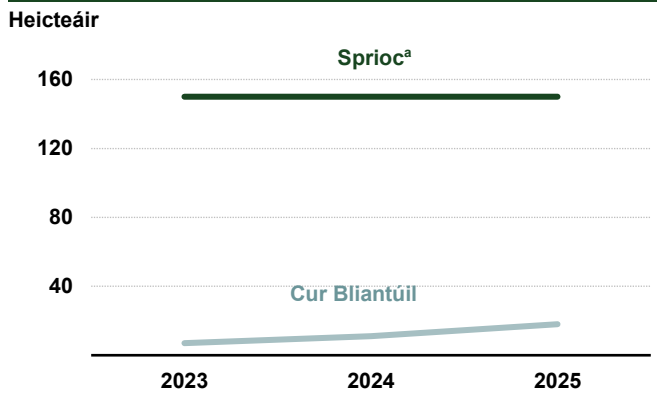
19.28 Tugadh isteach scéim nua leis an gclár freisin — an scéim um limistéar crann dúchasach — trínar féidir le sealbhóirí talún crainn dhúchasacha a chur ar cheapacha níos lú (idir 0.1 agus 1 heicteár talún). Is é sin athrú ar an gcur chuige toisc gur spreagadh níos mó fáschoillte leis an gclár roimhe seo. Tá na ceapacha beaga sin díolmhaithe ón bpróiseas caighdeánach ceadúnaithe foraoiseachta agus íocann siad na bisigh le sealbhóirí talún thar thréimhse níos gairide.⁷ Laghdaigh sé sin an t-am agus an costas a bhaineann le crainn a chur do na sealbhóirí talún.

19.29 Dúirt an Roinn gur ceapadh an scéim sin chun go rachadh úinéirí talún i mbun foraoisithe arís agus nach bhfuil ach talamh a úsáideadh chun críocha talmhaíochta incháilithe lena breithniú. Spreagtar sealbhóirí talún go gníomhach cur ar pé scála is oiriúnaí dá gcúinsí agus dá dtalamh. Féadfarr iarratais chun cur i limistéir níos mó a cheadú tríd an scéim foraoisithe 2023-2027.

Cruthú foraoisí ar thailte poiblí

19.30 In 2020, sheol an Roinn an scéim um chruthú coillearnaí ar thailte poiblí.⁸ Is é is cuspóir leis an scéim comhlachtaí poiblí a spreagadh chun foraoisí dúchasacha nua a bhunú ar thalamh ar leo í agus a rialaíonn siad. Cuireadh an sprioc maidir le tailte poiblí a úsáid chun clúdach foraoise a mhéadú san áireamh i gClár an Rialtais do 2020, inar bhféachtar le “tús a chur le clár uailmhianach um fhoraoisiú ar thalamh faoi úinéireacht an Stáit”. Mar sin féin, tá an cur iarbhair tite i bhfad faoi bhun sprioc na Roinne de 150 heicteár sa bhliain (féach Fíor 19.7). Idir 2023 agus 2025, b’ionann an meánlimistéar plandála agus 12 heicteár sa bhliain.

Fíor 19.7 Cur ar thalamh phoiblí, 2023-2025

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

Nóta: a Leagadh an sprioc amach san anailís costais is tairbhe a d’fhoilsigh an Roinn.

⁷ Íocann an scéim um chrainn dhúchasacha na bisigh iomlána chéanna le húnéirí talún thar 10 mbliana seachas 20 bliain.

⁸ Athraíodh ainm na scéime go ‘cruthú foraoise ar thalamh phoiblí nuair a foilsíodh an clár foraoiseachta. Mar gheall ar athruithe ar rialacha maidir le státchabhair tá comhlachtaí poiblí incháilithe anois chun deontais agus bisigh a fháil le haghaidh cuir faoi gach cineál foraoise laistigh den scéim foraoisithe más féidir leo a léiriú go gcomhlíontar ceanglais ábhartha na scéime.

⁹ Clúdaítear sa chéad deontas bunaithe don scéim foraoisithe 75% de chostais iomlána an deontais, lena n-áirítear costais oibriúcháin maidir le hullmhú talún, draenáil, fálú agus cur tosaigh crann.

19.31 Cuirtear comhlachtaí poiblí ar an eolas faoin scéim trí rannpháirtíocht dhíreach leis an Roinn, lena n-áirítear cuir i láthair, seimineáir ghréasáin agus cruinnithe déthaobhacha le húdaráis áitiúla, gníomhaireachtaí Stáit agus comhlachtaí poiblí eile. Cuirtear treoir agus faisnéis ar fáil freisin trí shuíomh gréasáin na Roinne agus trí dhoiciméid na scéime.

19.32 As aschur na bliana 2025, rinneadh breis agus leath (56%, nó 10 heicteár) den chur ar thalamh faoi úinéireacht Uisce Éireann, rud a d’fhág gur íocadh €76,000 le hUisce Éireann i bhfoirm íocaíochtaí deontais do bhunú tosaigh.⁹

- 19.33** Níor úsáid an Roinn an scéim d'aon cheann de na tailte a bhí á rialú aici in 2025. Mar sin féin, thug sí le fios go bhfuil go bhfuil imscrúdú á dhéanamh aici go gníomhach, in 2026, ar láithreáin fhéideartha le haghaidh foraoisí nua.
- 19.34** In 2025, rinne an Roinn anailís ar thalamh faoi úinéireacht phoiblí a d'fhéadfadh a bheith oiriúnach d'fhoraoisiú. Sainaithníodh níos mó ná 90,000 heicteár atá faoi úinéireacht phoiblí trí thacar sonraí Sócmhainní Stáit PRA.¹⁰ Rinne an Roinn tuilleadh anailíse ar na sonraí ag baint úsáid as a 'léarscáil deiseanna foraoiseachta'.¹¹ Níor áiríodh leis sin talamh nach raibh oiriúnach d'fhoraoisiú mar gheall ar a shuíomh, ar cháilíocht na talún, ar an tionchar éiceolaíoch nó ar thosca comhshaoil, amhail a bheith i mbaol tuilte. Sa deireadh, shainaithin an Roinn 30,000 heicteár a d'fhéadfadh a bheith oiriúnach d'fhoraoisiú.
- 19.35** I mí Iúil 2025, scríobh an Roinn chuig 82 comhlacht poiblí (lena n-áirítear údaráis áitiúla, ranna rialtais, boird oideachais agus oiliúna, gníomhaireachtaí stáit agus comhlachtaí leathstáit) chun sonraí na scéime a sholáthar dóibh. Dúirt an Roinn go ndearna 33 eintiteas teagmháil leis an Roinn ina dhiaidh sin, agus nach ndearna go leor comhlachtaí poiblí teagmháil léi ar an mbonn go raibh an talamh a sainaithníodh curtha ar leataobh chun críocha eile (m.sh. tailte neamhúsáidte a bhí beartaithe ag údaráis áitiúla le haghaidh tithíochta). Amhail mí Iúil 2026, bhí iarratais curtha isteach ag 16 chomhlacht poiblí nó dheimhnigh siad go raibh sé beartaithe acu iarratais a chur isteach a dheimhniú faoin gclár foraoiseachta.
- 19.36** Bunaithe ar an bhfaisnéis a cuireadh faoi bhráid na Roinne, léirítear leis na hiarratais sin achar comhcheangailte de thart ar 338 heicteár. Measann an Roinn go méadófar an figiúr sin de réir mar a rachaidh eagraíochtaí breise ar aghaidh trí chéimeanna éagsúla an phróisis.

Clúdach foraoise a chothabháil

- 19.37** Faoin Acht Foraoiseachta, ní mór d'úinéirí talún iarratas a dhéanamh ar cheadúnas chun crainn a leagan, agus féadfar coinníoll a bheith ag gabháil leis an gceadúnas lena gceanglaítear go ndéanfaí na crainn a athchur. Nuair a eisíonn an Roinn ceadúnas le haghaidh leagadh crann, iarrann sí ar úinéirí talún an limistéar a athchur laistigh de dhá bhliain.
- 19.38** In 2025, tuairiscíodh 157 cás inar líomhnaíodh gur gearradh crainn go neamhdhleathach — agus sainaithníodh 41 díobh sin de bharr phróisis mhonatóireachta na Roinne féin. Rinneadh dhá ionchúiseamh agus eisíodh trí ordú maidir le hathchur. In 2024, rinneadh 138 imscrúdú, trí ionchúiseamh agus 14 ordú maidir le hathchur.

Scéim um bóithre foraoise

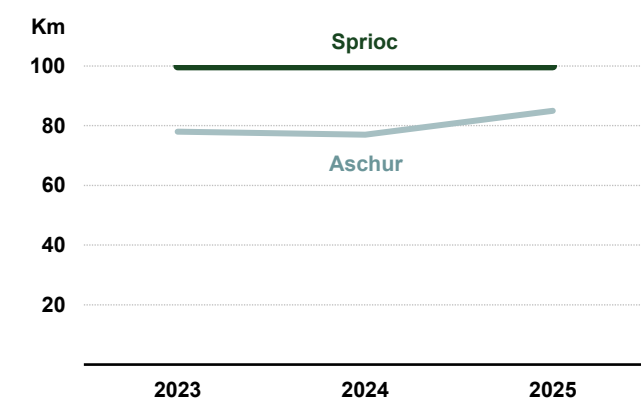
- 19.39** Chun foraoisí a chothabháil agus a bhaint ar bhealach inbhuanaithe agus éifeachtúil, teastaíonn rochtain ar an bhforaois agus laistigh den fhoraois. Mar shampla, cuireann tógáil bóithre foraoise is féidir le hinnealra an rochtain a fháil atá riachtanach chun crainn a thanú agus a bhaint. Tá costais shuntasacha tógála ag baint le tógáil bóithre foraoise.

¹⁰ Féach [Sócmhainní Stáit PRA](#) (An Ghníomhaireacht Forbartha Talún, 2023).

¹¹ Is uirlis mhapála gheospásúil í an léarscáil deiseanna foraoiseachta atá forbartha ag an Roinn. Cuirtear treoir ardleibhéil ar fáil inti chun cuidiú le sealbhóirí talún agus foraoiseoirí talamh atá oiriúnach chun foraoisí a chun a aithint.

- 19.40** Leis an scéim um bóithre foraoise, soláthraítear tacaíocht airgeadais do shealbhóirí talún chun cuidiú le costais tógála an bhonneagair sin a chlúdach. Chun cáiliú, ní mór do thionscadail caighdeáin chomhshaoil a chomhlíonadh chun cáilíocht an uisce agus gnáthóga áitiúla a chosaint, agus a chinntiú nach gcuirfeair sláine éiceolaíoch na foraoise i mbaol de bharr an mhéadaithe ar an rochtain thionsclaíoch.
- 19.41** Tá sé mar aidhm leis an scéim dlús na mbóithre foraoise a mhéadú go dtí 25 méadar in aghaidh an heicteáir chun saothrú foraoiseachta agus bainistíocht inbhuanaithe a éascú. Amhail 2025, ba é €66 an ráta deontais in aghaidh an mhéadair línigh (arb ionann é agus €66,000 in aghaidh an chiliméadair línigh). In 2025, ba é €4.7 milliún suim an chaiteachais ar bhóithre foraoise.
- 19.42** Leagadh amach sa chlár sprioc maidir le tógáil 100 km de bhóithre foraoise in aghaidh na bliana. Mar a léirítear i Fíor 19.8, bhí easnamh gníomhaíochta ann gach bliain agus níor baineadh an sprioc amach.

Fíor 19.8 Sprioc na mbóithre foraoise i gcomparáid leis an aschur 2023-2025

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara. Anailís a rinne Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Scéimeanna athbhunaithe

- 19.43** Tá scéimeanna athbhunaithe deartha chun cuidiú le sealbhóirí talún foraoisí a cailleadh mar gheall ar chúiseanna nádúrtha a athbhunú. Is gnách go gclúdaítear leis na deontais sin an costas ar ghlanadh smionagar agus athchur láithreáin a ndearnadh damáiste dóibh mar gheall ar theagmhais amhail stoirmeacha/séideadh gaoithe, nó ráigeanna lotnaidí agus galair amhail críonadh siar fuinseoige *Chalara*. Tá sprioc sa chlár foraoiseachta maidir le 700 heicteár sa bhliain maidir leis an achar iomlán a athbhunófar.
- 19.44** Chuir an Roinn cabhair deontais ar fáil do thart ar 16,000 heicteár d'fháschoill fuinseoige idir 1990 agus 2012. I ndiaidh eolas a fháil faoi chríonadh siar fuinseoige in 2012, cuireadh stop le cur na fuinseoige.¹² In 2013, thug an Roinn scéim athbhunaithe isteach d'úinéirí foraoisí fuinseoige. Suas go dtí 2023, athbhunaíodh beagnach 2,000 heicteár faoi scéimeanna a bhaineann le críonadh siar fuinseoige.

¹² Is galar fungais tromchúiseach é críonadh siar fuinseoige a théann i bhfeidhm ar chrainn fuinseoige, rud a mbíonn cailliúint duilleog, críonadh siar brainsí agus bás crann go minic mar thoradh air.

- 19.45** I mí na Bealtaine 2024, sheol an Roinn an plean gníomhaíochta maidir le críonadh siar fuinseoige. Cé gur leagadh síos sa chlár sprioc maidir le hathbhunú iomlán 700 heicteár sa bhliain, is é is cuspóir leis an bplean gach foraois fuinseoige a ndeachthas i bhfeidhm uirthi a athbhunú faoi dheireadh an chláir reatha foraoiseachta in 2027. In 2025, athbhunaíodh 1,499 heicteár (2024 959 heicteár), rud a léiríonn méadú suntasach ar athchur fáschoillte fuinseoige i gcomparáid le blianta roimhe sin. Teastaíonn aschur breise de thart ar 11,500 heicteár, áfach, a athbhunófar sna blianta 2026-2027 chun an sprioc a bhaint amach. Léirítear leis sin nach bhfuil an sprioc bhliantúil ag teacht le baint amach an phríomhchuspóra straitéisigh.
- 19.46** Faigheann sealbhóirí talún a chomhlíonann critéir na scéime deontas imréitigh de €2,000 in aghaidh an heicteáir agus deontas athbhunaithe maidir leis an gcineál foraoise a roghnaíonn siad a athchur. I mí Lúnasa 2024, sheol an Roinn íocaíocht nua d'úinéirí foraoise a ndeachaigh críonadh siar fuinseoige i gcion orthu.
- 19.47** Tugadh isteach íocaíocht feidhmíochta maidir le gníomhú ar son na haeráide (CAPP) de €5,000 in aghaidh an heicteáir lena hóc le haon duine a d'athchur a c(h)oill agus a fuair íocaíocht athbhunaithe le haghaidh críonadh siar fuinseoige. Clúdaítear leis na híocaíochtaí athbhunaithe na costais a bhaineann leis an bpróiseas bainte agus athchuir Leis na híocaíochtaí CAPP, spreagtar sealbhóirí talún chun páirt a ghlacadh sa phróiseas athbhunaithe. In 2025, íocadh €3.4 milliún in íocaíochtaí feidhmíochta maidir le gníomhú ar son na haeráide.

Scéimeanna agus cur chun cinn eile

- 19.48** In 2026, sheol an Roinn scéim athbhunaithe do chrainn a leagadh leis an ngaoth. Is tionscnamh tacaíochta airgeadais é sin chun cuidiú le húinéirí foraoise príobháideacha fáschoillte a ndearna Stoirm Darragh (Nollaig 2024) agus Stoirm Éowyn (Eanáir 2025) damáiste dóibh a athchóiriú. Agus é measta go ndearnadh damáiste do 26,050 heicteár d'fhoraois ar fud na tíre — agus thart ar 13,000 heicteár díobh sin faoi úinéireacht phríobháideach — soláthraítear leis an scéim suas le €55 milliún de mhaoiniú chun limistéir ghianta a athchur.
- 19.49** Osclaíodh an scéim le haghaidh iarratas an 15 Aibreán 2026. Tá an deontas ar fáil do láithreáin nach raibh faoi árachas maidir le hathbhunú agus ar tharla damáiste 20% ar a laghad dóibh.¹³ Tá na híocaíochtaí deartha ina dhá thráthchuid: 75% i ndiaidh an athchuir tosaigh agus an 25% eile i ndiaidh ceithre bliana, agus na rátaí idir thart ar €3,858 agus €6,744 in aghaidh an heicteáir. Bíonn difear idir na rátaí ag brath ar an speiceas crann a úsáidtear — is féidir le húinéirí talún aon speiceas crann atá oiriúnach don ithir agus do dhálaí an láithreáin a athchur.
- 19.50** Feidhmíonn an Roinn an scéim athfhoraoisithe atá athléimneach ó thaobh na haeráide de agus an scéim feabhsúcháin coillearnaí chun foraoisí atá ann cheana a chothabháil nó a athchur chun feabhas a chur ar an ithir, ar cháilíocht an uisce agus ar an mbithéagsúlacht. Leagadh síos sa chlár sprioc bhliantúil de 525 heicteár gníomhaíochta amach don scéim athfhoraoisithe atá athléimneach ó thaobh na haeráide de. In 2025, cuireadh iarratais isteach le haghaidh beagnach 400 heicteár.

¹³ Cé go mbíonn árachas i gcoinne damáiste ón ngaoth ar fáil go ginearálta d'úinéirí foraoise, níl sé éigeantach nuair a bhaintear leas as íocaíochtaí ón Roinn.

19.51 Leagadh síos leis an gclár sprioc maidir le caiteachas bliantúil de €850,000 ar chur chun cinn agus €300,000 ar oiliúint, chomh maith le €350,000 eile i gcomhair forbairt ghairmiúil leanúnach. Sáraíodh an caiteachas iomlán don trí réimse sa tréimhse 2023-2024, agus chosain siad €1.9 milliún sa bhliain ar an meán. In 2025, ba é €2.1 milliún an caiteachas ar chur chun cinn agus ar oiliúint (lena n-áirítear aistriú eolais). Ós rud é go bhfeidhmíonn an clár de réir éilimh, dúirt an Roinn go bhfuil sé tábhachtach go gcuirfí úinéirí foraoise ionchasacha ar an eolas faoi na scéimeanna agus an t-eolas agus na scileanna chun foraois a chothabháil a chur ar fáil dóibh, d'fhone an talamh a fhoraoisítear a mhéadú. Chun cuidiú leis sin, tá rannóg cumarsáide agus rannpháirtíocht foraoiseachta ag an Roinn. Is é a cuspóir glacadh líon na scéimeanna foraoiseachta gach bliain a fheabhsú, agus déanann sí amhlaidh trí ghníomhaíochtaí iomadúla cumarsáide. Chuir an Roinn in iúl go ndéanann an rannóg obair nach beag agus go ndéanann sí athbhreithniú ar a cuid gníomhaíochtaí gach mí.

19.52 Tá sé mar aidhm ag cineál na foraoise NeighbourWood (cuid den scéim foraoisithe a tugadh isteach i Mean Fómhair 2023) agus scéim NeighbourWood (a tugadh isteach i Márta 2025) foraoisí sóisialta, cultúrtha agus oidhreacht a fhorbairt gar do cheantair uirbeacha agus rochtain an phobail agus cáilíocht na beatha a fheabhsú. Ní tharla aon phlandú nua in 2023, in 2024 ná in 2025.

Monatóireacht ar dhul chun cinn

Monatóireacht ar oibriú

19.53 In 2023, chuir an Roinn grúpa feidhmithe tras-rannach na straitéise foraoise ar bun chun a chinntiú go gcomhlíontar bearta agus cuspóirí na straitéise. Tionóladh cruinnithe gach seachtain agus d'fhreastail cinn ranna, oifigigh ó gach réimse riaracháin, mar aon le foireann theicniúil (e.g. foireann na cigireachta) orthu. Rinneadh na bearta a bhí liostaithe i bplean feidhmithe na straitéise foraoise a athbhreithniú agus a nuashonrú mar chuid den chlár oibre.¹⁴

19.54 In Aibreán 2026 cuireadh seacht ngrúpa oibre tras-rannacha in ionad an ghrúpa feidhmithe d'fhone díriú ar ábhair ar leith.

Monatóireacht Straitéiseach

19.55 In 2023, chuir an Roinn coiste comhairliúcháin na straitéise foraoise ar bun. Tá sé comhdhéanta d'ionadaithe ó na comhlachtaí a leanas, i measc comhlachtaí eile: an Roinn, An Taisce, Teagasc, Coillte, an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (GCC), Feirmeoirí Aontaithe na hÉireann, Comhairle Tógála Glaise na hÉireann (Irish Green Building Council) agus Cumann Saothróirí Crann na hÉireann (Irish Timber Growers Association). Tagann an coiste comhairliúcháin le chéile gach ráithe agus d'fhreastail baill ar cheardlanna freisin chun a bheith rannpháirteach sa chlár foraoiseachta, de réir mar a iarradh.

19.56 Tá sé luaite i dtéarmaí tagartha an choiste chomhairliúcháin go bhfuil sé freagrach as monatóireacht a dhéanamh ar dhul chun cinn maidir leis an bplean feidhmithe agus as toradh rathúil a chinntiú agus as cur i gcrích chuspóirí na straitéise foraoise. Faigheann an coiste comhairliúcháin

- nuashonruithe ón Roinn maidir le cur i bhfeidhm chuspóirí agus spriocanna inghnóthaithe an chlár agus

¹⁴ Tá uirlis rianaithe do liosta gníomhaíochtaí ar fáil ar shuíomh gréasáin na Roinne.

- faigheann sé aiseolas ó pháirtithe leasmhara le soláthar don Roinn. Mar shampla, i mí na Nollag 2024 d'ardaigh baill an tsaincheist a bhain leis an Roinn ag forbairt príomhtháscairí feidhmíochta (PTFanna) chun éifeachtacht gníomhaíochtaí chur chun cinn na foraoiseachta a mheas.

19.57 D'fhéadfadh an Roinn grúpaí a chur ar bun do chláir ar leith má mheasann sí go bhfuil gá leis sin. Mar shampla, cuireadh tascfhórsa ar bun i mBealtaine 2024 maidir le críonadh siar fuinseoige. Tagann sé le chéile gach ráithe agus bunaíodh é chun 'feidhmiú mear' an phlean ghníomhaíochta maidir le críonadh siar fuinseoige a chinntiú.

Príomhtháscairí feidhmíochta

19.58 I mí na Nollag 2024, d'fhorbair an Roinn 16 PTF chun rianú agus tuairisciú a dhéanamh ar dhul chun cinn foriomlán ar chur i bhfeidhm na straitéise foraoise.¹⁵ Foilsítear tuarascálacha ar dhul chun cinn i gcoinne na PTFanna ar fud ocht bhfoinse éagsúla ag idirthréimhsí éagsúla. Déantar seacht gcinn de na PTFanna a léiriú mar bhearta cainníochtaithe, agus déantar naoi acu a léiriú mar bhearta bunaithe ar threochtaí.

19.59 Déantar tuairisciú ar shé cinn de na PTFanna i dtuarascáil bhliantúil ar staitisticí de chuid na Rannóige Foraoiseachta. Tá tuairisciú níos mionsonraithe sa tuarascáil seo maidir le gach ceann de spriocanna na scéimeanna. Déantar tagairt inti freisin do PTFanna eile ar a ndéanann comhlachtaí eile tuairisciú (e.g. tuairiscíonn an Phríomh-Oifig Staidrimh ar tháirgeadh adhmaid ach déantar tagairt dó sa tuarascáil bhliantúil ar staitisticí tar éis fhoilsiú na sonraí).

19.60 Fíor 19.9sonraítear na 16 PTF agus measúnú na foirne scrúdaithe ar an dul chun cinn maidir le spriocanna a bhaint amach atá ábhartha do na PTFanna. Éilítear ar an Roinn i ndoiciméad PTFanna na Roinne tuarascáil bhliantúil a fhoilsiú maidir leis na PTFanna. Ach níor foilsíodh aon tuarascáil ar PTFanna in 2025, áfach.

¹⁵ [Straitéis Foraoise na hÉireann \(2023 - 2030\). Príomhtháscairí feidhmíochta.](#)

Fíor 19.9 Príomhtháscairí feidhmíochta - dul chun cinn amhail an 31 Nollaig 2025

	Príomhtháscaire feidhmíochta	Sprioc bhliantúil	Toradh ^a	Minicíocht an tuairiscithe	An bhfuiltear ag baint na sprice amach?
1	Achar foraoise náisiúnta iomlán (sprioc de 18% san fhadtárma, níos faide anonn ná 2030)	Neamhshainithe	2,527 ha	Gach cúig bliana	Níl
2	Achar foraoisithe bhliantúil (ha)	8,000 ha	2,527 ha	Bliantúil	Níl
3	Speicis crann leathanduilleach i bhforaoisí nua	50%	66%	Bliantúil	Tá
4	Ceadúnais foraoise a próiseáladh ar aon dul leis an gCairt um Chearta le haghaidh Feirmeoirí	100% laistigh de 9 mí	78% ^b	Bliantúil	Níl
5	Glacadh bliantúil scéimeanna foraoiseachta (líon) ^c	Ag méadú	Laghdú ar cheaduithe idir 2024 agus 2025	Bliantúil	Níl
6	Caiteachas carnach de €628.6 milliún ar an gclár foraoise 2023 - 2027	€125.7 milliún ^d	€76.4 milliún	Bliantúil	Níl
7	Achar foraoisí a deimhníodh faoin scéim um dheimhniú deonach	Treocht dhearfach	Méadú idir 2024 agus 2025	Bliantúil	Tá
8	Damáiste bitheach agus aibhitheach d'fhoraoisí faoi dhéine an damáiste (%)	Treocht dhearfach	Rud beag diúltach	Gach cúig bliana	Níl
9	Stoic carbóin foraoisí (MtCO ₂ e)	Treocht dhearfach	Méadú idir 2023 agus 2024	Bliantúil	Tá
10	Carbón arna stóráil i dtáirgí adhmaid bhainte	Treocht dhearfach	Laghdú idir 2023 agus 2024	Bliantúil	Níl
11	Céatadán eastát Choillte arna bhainistiú ar mhaithe leis an dúlra faoi 2025	30%	30%	Bliantúil	Tá
12	Stádas gnáthóg coillearnaí (athrú ar stádas)	Treocht dhearfach	Rud beag níos measa	Gach sé bliana	Níl
13	Méid na lomán cruinn agus bithmhais na lomán cruinn a baineadh as foraoisí in Éirinn (m ³)	Táirgeadh inbhuanaithe adhmaid a dhúbailt faoi 2035 (2 mhiliún tona)	Ag méadú	Bliantúil	Tá
14	Luach earnáil na foraoise don oll-luach breise (OLB) agus don olltáirgeacht intíre (OTI) (€)	Treocht dhearfach	Méadú idir 2022 agus 2023	Bliantúil	Tá
15	Tionchar na foraoiseachta ar an margadh saothair (líonta atá fostaithe)	Treocht dhearfach	Laghdú idir 2010 agus 2020	Gach cúig bliana	Níl
16	Foraoisí arna mbainistiú le haghaidh caitheamh aimsire (líon na láithreán)	Treocht dhearfach	Athrú ar bith idir 2023 agus 2024	Bliantúil	Níl

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

Nótaí: a Baineann an toradh le 2025 mura bhfuil a mhalairt luaite.

b Céatadán na n-iarratas beo idir lámha a bhí 9 mí d'aois nó níos sine amhail an 6 Feabhra 2026.

- c Déantar an measúnú ar bhonn líon na gceaduithe a rinneadh.
- d Ní leagann an Roinn sprioc bhliantúil síos. Déanann an fhoireann scrúdaithe an sprioc atá san áireamh a ríomh ar bhonn méid cothrom d'fhonn eolas a dhéanamh do mheasúnú ar cé acu an mbainfear nó nach mbainfear an sprioc amach leis an dul chun cinn.

Cuspóirí um an aeráid

- 19.61** Tá ról tábhachtach ag foraoisí agus ag táirgí foraoise maidir leis an athrú aeráide a mhaolú trí dhé-ocsaíd charbóin an atmaisféir a ghabháil agus a stóráil. Is ionann gabháil agus baint glan an charbóin ón atmaisféar agus é a stóráil i mbithmhais plandaí, in adhmaid marbh agus i stórtha táirgí adhmaid bhainte. Tá foraoisí arna mbainistiú go hinbhuanaithe ina n-ionsúirí glana carbóin. Ach éiríonn foraoisí nach ndéantar bainistíocht orthu agus atá ag díghrádú, áfach, ina n-astaíre glan carbóin ar ais san atmaisféar.
- 19.62** Is é ceann amháin de PTFanna na straitéise foraoise ná méid an charbóin atá stóráilte san eastát náisiúnta foraoisí.¹⁶ Tuairiscíonn an Roinn agus tugann sí cuntas ar charbón atá stóráilte san eastát foraoisí iomlán ar bhonn bliantúil trína haighneacht chuig tuarascáil fardail náisiúnta ar ghás ceaptha teasa an GCC. Is sprioc bunaithe ar threochtaí an sprioc don PTF sin i.e. is é an aidhm ráta na gabhála agus na stórála a mhéadú.

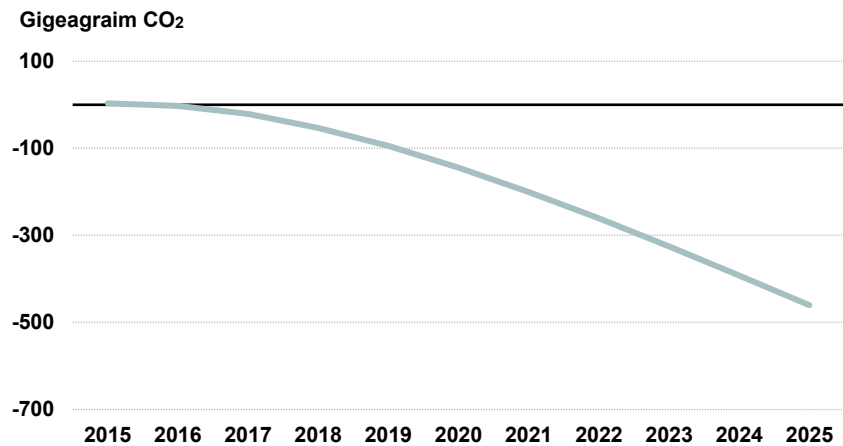
Méid iomlán an charbóin a ghabhtar agus a stóráiltear gach bliain

- 19.63** Measann an Roinn gur baineadh thart ar 460.3 gigeagram de choibhéis CO₂ ón atmaisféar in 2025 mar thoradh ar fhoraoisiú ó 2015 - 454 ghigeagram ón gclár foraoiseachta roimhe sin agus 6.3 ghigeagram ón gclár reatha (féach Fíor 19.10). Tá an méid sin comhionann leis an CO₂ a ghintear trí bheagnach 1.1 milliún bairille ola a dhó.¹⁷ Tríd an scáthphraghas CO₂ 2024 á úsáid de €322 an tona, measadh luach na coibhéise CO₂ a gabhadh agus a stóráladh ar thart ar €148 milliún.
- 19.64** Trí shonraí na n-astaíochtaí gás ceaptha teasa measta ó bhliain 1 go bliain 18 den dá chlár a chur i gcomparáid le chéile, síltear nach dócha go mbainfear torthaí amach leis an gclár reatha cosúil leo siúd ón gclár roimhe seo (féach Fíor 19.11). Táthar ag súil go ndéanfar ceithre oiread níos mó carbóin a ghabháil agus a stóráil i mbliain 18 den chlár roimhe. Bunaithe ar na sonraí réamh-mheasta, beidh easnamh nach beag sa chlár reatha maidir le gabháil agus stóráil CO₂ a bhaint amach mura mbeidh méadú suntasach ar líon na heicteár a dhéanfar a fhoraoisiú i mblianta an chláir atá fágtha.

16 Féach PTF uimhir a 9 i Fíor 19.9: stoic carbóin na bhforaoisí (MtCO_{2e}).

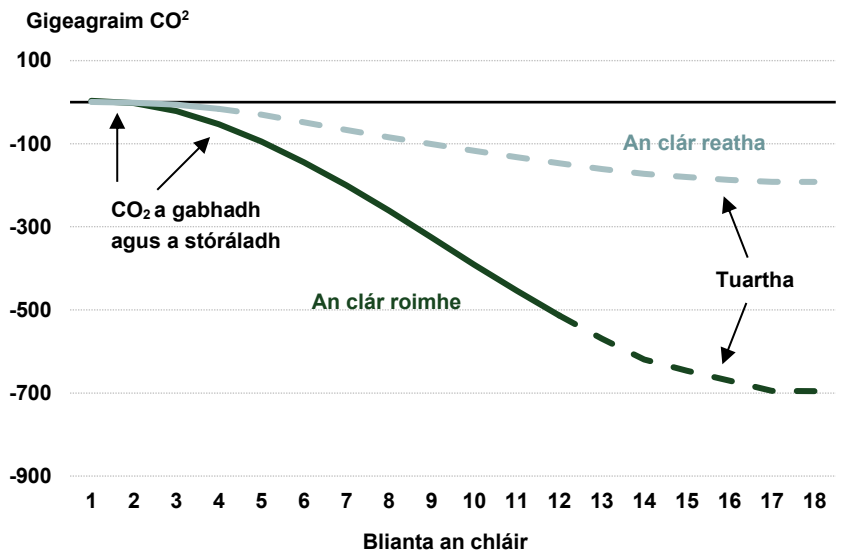
17 Tá 430kg de CO₂ comhionann le bairille ola. Féach [áireamhán gás ceaptha teasa](#) an GCC.

Fíor 19.10 An choibhéis dé-ocsaíde carbóin bhliantúil mheasta a rinneadh a ghabháil agus a stóráil, 2015 go 2025

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

Fíor 19.11 Méid bliantúil dé-ocsaíde carbóin measta a rinneadh a ghabháil agus a stóráil ó thús gach chlár, agus a réamh-mheastar (bliain 1 go bliain 18)^a

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

Nóta: a Tá an réamhaisnéis don chlár reatha bunaithe ar threocht leanúnach an phlandaithe bunaithe ar mheánmhéid an phlandaithe in 2023 agus 2025. Tá an réamhaisnéis don chlár roimhe bunaithe ar líon iarbhir na gcrann a plandaíodh le linn an chlár.

An bunús eacnamaíoch leis an gclár

19.65 I Samhain 2022, rinne an Roinn measúnú costas is tairbhe ar na scéimeanna foraoisithe agus ar na scéimeanna bóithre foraoise. Theastaigh measúnú costais is tairbhe ón *gCód Caiteachais Phoiblí* agus le haghaidh faomhadh AE maidir le Státchabhair.

Foraoisiú

- 19.66** Rinneadh an anailís ar na naoi gcineál foraoise a moladh don scéim foraoisithe agus rinneadh cóimheas costas le tairbhe a ríomh do gach cineál foraoise.¹⁸ Áiríodh leis an anailís scáthphraghas an charbóin de mar a éilítear faoin *gCód Caiteachais Phoiblí*. Ba é an toradh foriomlán ná cóimheas costas le tairbhe measta de 1.87:1. Léiríodh leis sin gurbh mhó na tairbhí lena rabhtas ag súil - i dtéarmaí ioncaim ó adhmaid, agus luach an charbóin a ghabhtar agus a stóráiltear agus na n-astaíochtaí laghdaithe carbóin ó thalmhaíocht agus ó chaitheamh aimsire - ná costais na ndéontas agus na bpréimheanna.
- 19.67** Cosúil leis an gclár roimhe, níor cuireadh an dóigh a gcaitear le foraoiseacht ó thaobh cánach de san áireamh leis an anailís. Sa chlár foraoiseachta, tá ioncam agus gnóthachain chaipitiúla díolmhaithe ó cháin. Níor cuireadh an cháin neamhíochta san áireamh mar thoisic le linn na hanailíse ar chostas an chláir.
- 19.68** Cuireadh in iúl san anailís freisin nach ndearnadh aon iarracht tairbhí na bithéagsúlachta a chainníochtú mar gheall ar easpa creata chun luach na bithéagsúlachta a aistriú ina théarmaí airgeadaíochta. Mar thoradh ar an mbithéagsúlacht a fhágáil ar lár mar thoisic, fuair scéimeanna a bhain le crainn tráchtála a fhásann níos gasta (e.g. sprús Síteach) rátáil costas le tairbhe níos airde ná mar a fuair scéimeanna a bhain le crainn dhúchasacha nó leathanduilleacha. Mar thoradh ar an easnamh sin, ríomhadh go raibh cóimheas diúltach costas le tairbhe ag scéimeanna áirithe a bhain le crainn dhúchasacha nó leathanduilleacha, mar shampla foraois ar mhaithe le huisce 0.65:1, coillearnach éiritheach 0.87:1, agus beith leathanduilleach 0.94:1. Chuir an Roinn in iúl nach raibh tionchar diúltach aige sin, mar méadaíodh leibhéal foraoisithe crann leathanduilleach le linn an chláir reatha.

Bóithre foraoise

- 19.69** San anailís ar scéim na mbóithre foraoise, ríomhadh cóimheas costas le tairbhe nach beag de 9.14:1, lena léiríodh gur mó na tairbhí, i dtéarmaí na n-ioncam as adhmaid, ná costais na ndéontas bóithre agus na n-astaíochtaí carbóin. Fabhraítear tairbhí breise i dtéarmaí fostaíochta as tógáil bóithre agus as baint na 11.08 milliún m³ den adhmaid ar a bhfuil rochtain.

Éifeachtacht a mheasúnú

An Clár Foraoiseachta 2014 - 2022

- 19.70** Éilíodh ar an Roinn sa *Chód Caiteachais Phoiblí* athbhreithniú a chur i gcrích agus a fhoilsiú tar éis an chláir ar chlár foraoiseachta 2014 - 2022 agus é críochnaithe. Chríochnaigh an Roinn athbhreithniú go luath in 2022, roimh chríochnú an chláir. Níor foilsíodh an t-athbhreithniú.
- 19.71** Díríodh an t-athbhreithniú ar cheithre chuspóir ardleibhéil an chláir
- chun leibhéal an chumhdaigh foraoise a mhéadú
 - chun soláthar bithmhaise foraois-bhunaithe a mhéadú d'fhonn an bhearna sa soláthar a líonadh lena bhfuiltear ag súil faoi 2020 agus níos faide anonn
 - chun tacú le sealbhóirí príobháideacha foraoisí chun a gcuid foraoisí a bhainistiú go gníomhach

¹⁸ Rinneadh tagairt san anailís do na 12 chineál foraoise a moladh don scéim foraoisithe. Ní dhearnadh cóimheas costais le tairbhe a ríomh i leith trí cinn de na scéimeanna níos lú mar gheall ar easpa samhlacha oiriúnacha fáis nó easpa meastachán iontaofa maidir leis na tairbhí a bhí le fabhrú ó na cineálacha foraoise sin, nó mar gheall ar an dá rud araon.

- chun tairbhí timpeallachta agus sóisialta foraoisí nua agus foraoisí atá ann cheana a mhéadú.

Leibhéal an chumhdaigh foraoise a mhéadú

19.72 San athbhreithniú tuairiscíodh easnamh de 41% (21,000 heicteár) maidir le leibhéal sprice an fhoraoisithe le linn thréimhse an chláir. Bhí easnamh de 20% ann freisin maidir le leibhéal na gcrann leathanduilleacha a plandaíodh i gcomparáid leis an sprioc.

19.73 Sainaithníodh roinnt cúiseanna leis an easnamh sa ghníomhaíocht foraoisithe. Áirítear leo siúd

- Oibleagáidí athphlandaithe agus an t-athrú buan ar thalamhúsáid
- moilleanna ar cheadúnais a eisiúint maidir le foraoisiú, bóithre foraoise agus leagan crann in éineacht leis na hualaí a ghearrtar leis an gcreat rialála
- ní raibh tacaíochtaí arna dtairiscint ag an Roinn le haghaidh foraoisí neamhthorthúla a chur ar bun tarraingteach go heacnamaíoch
- dearcadh diúltach an phobail ar fhoraoiseacht - tá iarratais uile ar cheadúnas faoi réir ag comhairliúchán tríú páirtí poiblí agus ag achomharc, agus d'fhéadfadh an dearcadh diúltach sealbhóirí talún a chur ó iarratas a dhéanamh
- Ní dhearna Coillte foraoisiú nua ar bith le linn an chláir.

19.74 Chuir an Roinn in iúl go raibh feabhsuithe ar an bpróiseas ceadúnaithe ina dtoradh ar an athbhreithniú agus gur laghdaíodh an mhoill ar cheadúnais a eisiúint mar gheall air sin.

Soláthar na bithmhaise foraois-bhunaithe a mhéadú

19.75 Tugadh an scéim um fhoraoiseacht ar mhaithe le snáithín isteach chun ligean do shealbhóirí talún eucalyptus agus speicis eile a fhásann go gasta a phlandú le haghaidh connaidh. Níor glacadh go mór leis an scéim. Léiríodh leis an athbhreithniú go bhféadfadh sé nach raibh cur chun cinn na scéime do shealbhóirí talún agus an oiliúint a bhí ar fáil d'fhoraoiseoirí cláraithe leordhóthanach. Níl an scéim ar fáil níos mó.

Bainistíocht ghníomhach ar fhoraoisí a thacú

19.76 Tugadh faoi deara sa tuarascáil gurbh ionann bóithre foraoise a tógadh i dtréimhse an phlean agus rud beag níos mó ná dhá thrían (68%) den sprioc - easnamh de thart ar 259 km de bhóithre. Roimh 2020, bhí cead pleanála ag teastáil ó úinéirí foraoisí ó údaráis áitiúla nuair a bhí an bóthar a bhí molta le nascadh le bóthar poiblí. Tugadh faoi deara san athbhreithniú go bhféadfadh sé go raibh tionchar ag an riachtanas chun cead pleanála a fháil ar ghlacadh na scéime.

Measúnú na Roinne ar éifeachtacht

- 19.77** Ní dhearnadh aon chinneadh san athbhreithniú maidir le héifeachtacht an chláir. Chuir an Roinn in iúl gur léiríodh fionnachtana ón athbhreithniú ar chlár foraoiseachta 2014 - 2022 sa chlár nua. Áirítear leo sin athruithe ar an scéim agraforaoiseachta agus forchostais riaracháin a laghdú tríd an scéim um chrainn dhúchasacha a thabhairt isteach. Chuir an Roinn in iúl freisin go raibh feabhas curtha aici ar agaí próiseála do cheadúnais (e.g. ceadúnais leagan crann). Sa bhreis air sin, thug an Roinn catagóir nua de 'feirmeoir cáilithe' isteach d'iaratasóirí.

Athbhreithniú lár téarma - an clár reatha

- 19.78** Foilsíodh athbhreithniú lár téarma ar an gclár i Márta 2026. Ba é cuspóir an athbhreithnithe lár téarma athbhreithniú a dhéanamh ar fheidhmíocht an chláir agus athruithe a dhéanamh air nuair ba ghá leo.. D'iarr an Roinn aighneachtaí ó bhaill choiste comhairliúcháin na straitéise foraoise le linn an phróisis.
- 19.79** Níor cuireadh aon anailís ar fáil leis an athbhreithniú lár téarma ar thorthaí an chláir i gcoinne a spriocanna agus ní raibh gach PTF san áireamh leis. Ní dhearnadh aon chinneadh leis ar fheidhmíocht na scéime nó ar a héifeachtacht (ionchasach). Ní dhearnadh tagairt do na PTFanna a bhí leagtha amach i ndoiciméad PTFanna 2024 na Roinne.
- 19.80** Ach cuireadh roinnt beart in iúl leis an athbhreithniú, áfach. Mar thoradh air sin, thug an Roinn roinnt athruithe isteach lena áiríodh dreasachtaí airgeadais méadaithe i réimsí tosaíochta (amhail bóithre, fálú agus agraforaoiseacht), oiliúint agus tacaíocht níos mó, agus simpliú an tsainithe mar fheirmeoir.

Conclúidí agus moltaí

- 19.81** Baineann tionchar dearfach féideartha le foraoisí maidir leis an dúlra, an geilleagar agus pobail a athshlánú agus maidir le cuidiú le cur i gcoinne an athraithe aeráide. Tá cúig chuspóir straitéiseacha agus ocht n-idirghabháil i straitéis foraoise na Roinne. Áirítear leis na hidirghabhálacha sin scéimeanna agus tionscnaimh eile lena ndéantar beart de réir briathair i dtaca le cuspóirí na straitéise.
- 19.82** In 2025, chaith an Roinn €82 mhilliún ar scéimeanna foraoiseachta. Ach ní féidir, áfach, an caiteachas sin a cheangal le gach ceann de chuspóirí na straitéise. Cuirtear teorainn leis sin ar chumas na Roinne cost-éifeachtúlacht a thaispeáint.
- 19.83** Sa tréimhse 2015 - 2025, ba ionann caiteachas ar chlár foraoiseachta agus thart ar €946 mhilliún. Ach bhí leibhéal an caiteachais a caitheadh i gcónaí faoi leithdháileadh an mheastacháin bhliantúil.
- 19.84** Mar chuid de phróiseas buiséadaithe bhliantúil na Roinne, déanann sí meastachán ar an maoiniú a theastaíonn ón gclár. In 2026, áiríodh leis an méid a faomhadh don chlár leithdháileadh don fhoraoisiú a bhí bunaithe ar sprioc de 3,000 heicteár a bhaint amach.
- 19.85** Ba ionann scéimeanna foraoisithe agus thart ar 75% den chaiteachas in 2025. Tá sprioc ag an Roinn de 8,000 heicteár a phlandú mar fhoraoisí nua gach bliain. Tá leibhéal an phlandaithe a baineadh amach ó sheoladh an chlár níos lú go suntasach ná an leibhéal a bhí ina sprioc. Ba é méid an phlandaithe don tréimhse 2023 - 2025 ná 1,917 heicteár in aghaidh na bliana, nó díreach 24% den sprioc.
- 19.86** In 2020, thug an Roinn tionscnamh nua isteach chun plandú crann ar thailte poiblí a thacú agus a spreagadh. Ba é an cuspóir 150 heicteár a phlandú in aghaidh na bliana. Ó 2023 go 2025, ní raibh i meánleibhéal an phlandaithe ach 12 heicteár in aghaidh na bliana, i bhfad níos lú ná an sprioc. In 2025, mar chuid den anailís, shainaithin an Roinn thart ar 30,000 heicteár a raibh an acmhainn le haghaidh foraoisithe ag baint leo. Scríobh sí chuig 82 chomhlacht phoiblí a bhí sainaitheanta san anailís agus, mar thoradh air sin, tá achar comhcheangailte de 338 heicteár á mheas faoi láthair maidir le foraoisiú.
- 19.87** In 2025, ní dhearna an Roinn crainn ar bith a phlandú ar chuid ar bith dá talamh féin. Chuir an Roinn in iúl, áfach, go bhfuil imscrúdú á dhéanamh aici faoi láthair ar láithreáin fhéideartha.
- 19.88** Is cuid rithábhachtach de straitéis na hÉireann chun a cuid astaíochtaí carbóin a laghdú ná leibhéal an chumhdaigh foraoise a mhéadú. San áireamh le Plean um Ghníomhú ar son na hAeráide 2019 tá an sprioc foraoisithe de 8,000 heicteár mar chuid de chúiteamh carbóin na tíre. Cé go ndearnadh 460.3 gigeagram de choibhéis CO₂ a ghabháil agus a stóráil in 2025 ó na crainn a plandaíodh ó 2015, níltear ag súil go ndéanfar leibhéal coibhéiseach CO₂ a ghabháil nó a stóráil sa chlár reatha agus a rinneadh sa chlár roimhe mar gheall ar ghníomhaíocht plandaithe a laghdaíodh go suntasach.

- 19.89** Rinneadh athbhreithniú i ndiaidh an tionscadail ar chlár foraoiseachta 2014 - 2022 go luath in 2022. Dá bhrí sin níor clúdaíodh an ghníomhaíocht go léir le haghaidh 2022 san athbhreithniú. Níor fhoilsigh an Roinn an t-athbhreithniú mar a éilítear sa *Chód Caiteachais Phoiblí*.
- 19.90** Léiríodh le measúnú ar thoradh 2025 (nó ar an tréimhse ábhartha is gaire nuair a úsáideadh treochtaí mar thomhas) nach bhfuil seans ann go mbainfidh an Roinn a spriocanna agus cuspóirí amach maidir le foraoiseacht. Go foriomlán, níl na spriocanna bliantúla i leith foraoisithe á mbaint amach. Tá an t-easnamh chomh mór sin go bhfuil sé deacair a fheiceáil conas a dhéanfar an bhearna a líonadh faoin gclár reatha.

Moladh 19.1

Ba cheart don Roinn a cuid spriocanna foraoisithe a ailíniú arís ionas go mbeidh a spriocanna gearrthéarma, meántéarma agus fadtéarma maidir le foraoisiú comhsheasmhach agus inbhainte amach agus go gcuirtear cuspóirí ceangailteacha maidir leis an aeráid agus gás ceaptha teasa san áireamh leo.

Freagra an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaithe.

Déantar spriocanna foraoisithe a fhorbairt agus a chomhaontú mar chuid de chinntí bheartas foriomlán an rialtais a bhaineann le beartas aeráide agus talamhúsáide lena n-áirítear iad siúd lena ndéantar foráil dóibh i bPlean Gníomhaithe na hÉireann ar son na hAeráide. Tá na spriocanna faoi réir ag na meicníochtaí athbhreithnithe agus monatóireachta a bhaineann leis na beartais rialtais sin agus tá ionchur gníomhach ag an Roinn sna beartais sin de réir mar a dhéantar iad a athbhreithniú agus a oiriúnú. Leanfar le hathbhreithniú a dhéanamh ar na spriocanna foraoiseachta, lena n-áirítear spriocanna foraoisithe agus an dul chun cinn maidir lena bhfeidhmiú, i gcomhthéacs fhorbairt an chéad chláir foraoiseachta eile, chun tacú le hailíniú le beartais níos leithne an rialtais lena rannchuidíonn foraoiseacht. Beidh an chlár nua foraoiseachta agus na spriocanna a bhaineann leis faoi réir ag faomhadh an rialtais.

Amlíne le haghaidh cur chun feidhme

Tar éis 2027.

- 19.91** Úsáideann an Roinn PTFanna (Príomhtháscairí feidhmíochta) chun dul chun cinn a mheasúnú i gcoinne bhaint amach chuspóirí na straitéise foraoise. Ní dhéantar tuairisciú ach ar cheithre cinn de na sé PTF déag a úsáideann an Roinn chun monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht na straitéise foraoise gach cúig bliana go sé bliana. Ní bhíonn maoirseacht ar an straitéis chomh éifeachtach céanna mar thoradh ar thréimhsí fada sa tuairisciú. Nuair a leag an Roinn na PTFanna amach i mí na Nollag 2024, chuir sí in iúl go ndéanfaí tuarascáil a eisiúint ar dhul chun cinn PTFanna gach bliain ar feadh thréimhse na straitéise foraoise. Níor foilsíodh aon tuarascáil ar dhul chun cinn chuige seo.

- 19.92** Déantar scéimeanna foraoisithe a threorú ag éileamh mar teastaíonn rannpháirtíocht dheonach na sealbhóirí talún uathu. Is gné thábhachtach maidir le rath an chláir ná cur chun cinn na scéimeanna agus oiliúint ina leith. Cé gur chaith an Roinn €2.1 milliún ar chur chun cinn agus ar oiliúint (lenar áiríodh aistriú eolais) in 2025, níl PTF aici chun a héifeachtacht a thomhas. D'ardaigh baill an choiste chomhairliúcháin a cuireadh ar bun chun monatóireacht a dhéanamh ar an straitéis foraoise an tsaincheist de PTF a chruthú chun gníomhaíochtaí cur chun cinn a mhonatóiriú.

Moladh 19.2

Ba cheart don Roinn smaoineamh ar PTF fiúntach a bheadh nasctha lena gníomhaíocht cur chun cinn chun éifeachtacht an chaiteachais sa réimse sin a rianú. Ina theannta sin, ba cheart don Roinn athbhreithniú a dhéanamh ar a PTFanna reatha chun a chinntiú go bhfuil siad ábhartha go fóill agus go mbíonn minicíocht an tuairiscithe oiriúnach.

Freagra an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaithe.

Le gach gníomhaíocht cur chun cinn/tionscadal, leagtar amach PTF ar aon dul leis na cuspóirí, sprioclucht agus torthaí inmhianaithe dá c(h)uid. Déantar monatóireacht agus measúnú ar fheidhmíocht trí phlean measúnaithe comhaontaithe agus trí thuarascálacha ar stádas, ag baint úsáid as méadracht ábhartha amhail teagmháil, rannpháirteachas, rannpháirtíocht, tuairisciú sna meáin, gníomhaíocht ar an suíomh gréasáin agus aiseolas ó pháirtithe leasmhara.

Trí Straitéis Cumarsáide agus Rannpháirteachas 2026 - 2030 nua na Roinne a seoladh i mí Iúil 2026, déantar forbairt ar an dul chun cinn nach beag a rinneadh le blianta beaga anuas chun foraoiseacht a dhéanamh níos tarraingtí agus níos inrochtana, lenar áiríodh scéimeanna agus deontais níos fearr, rogha níos mó d'úinéirí talún agus feabhsuithe ar phróisis oibríochtúla amhail amlínte do cheadúnais. Tá an straitéis seo bunaithe ar léargais ar iompraíocht lena sainítear bacainní roimh fhóraisí agus na seifteanna chun iad a shárú.

Tá deais léirshamhlaithe sonraí á forbairt freisin a bheidh ina huirilis monatóireachta agus measúnaithe chun tacú leis an athbhreithniú leanúnach ar PTFanna.

Amlíne le haghaidh cur chun feidhme

Nollaig 2027.

- 19.93** Méadaíodh cion na gcrann a plandaíodh in 2025 atá ina gcrainn leathanduilleacha ón gclár deireanach (66% i gcoinne 25%). Chuir an scéim nua um limistéar crann dúchasach agus laghdú ar líon na mbuaircíneach a plandaíodh leis an méadú sin.

- 19.94** Teastaíonn faomhadh ón AE maidir le Státchabhair ó íocaíochtaí faoin gclár. Mar chuid den fhaomhadh a iarrtar, rinneadh anailís costas is tairbhe maidir leis an dá phríomhchatagóir scéimeanna - foraoisiú agus bóithre foraoise. Tuairiscíodh toradh dearfach maidir le tairbhí sa dá anailís. Ba é an cóimheas tairbhe le costas ó fhóraisí 1.87:1 agus ríomhadh cóimheas tairbhe de 9.14:1 do bhóithre foraoise.

- 19.95** Fágadh cúrsaí caillteanas cánach ar lár ón anailís costas is tairbhe, áfach, mar aon le luach na bithéagsúlachta. Trí chúrsaí caillteanas cánach a fhágáil ar lár, mhéadófaí an cóimheas tairbhe agus d'fhéadfaí tairbhe boilscithe a thabhairt ós rud é nár cuireadh gach costas san áireamh. Is é an toradh bhí ar bithéagsúlacht a fhágáil ar lár ná gur ríomhadh cóimheas níos ísle tairbhe le costas do phlandú crann leathanduileach agus crann dúchasach, agus leibhéal tairbhe níos airde á ríomh do chrainn bhuaircíneacha ag an am céanna. D'fhéadfaí dearadh scéimeanna a chur as a riocht trí anailís costas is tairbhe nach gcuirtear athrógá ábharacha uile san áireamh léi.

Moladh 19.3

Ba cheart don Roinn a chinntiú go gcuirtear gnéithe ábhartha uile san áireamh san anailís costas is tairbhe.

Freagra an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaithe.

Tabharfar faoi anailís costas is tairbhe roimh an gcéad chlár foraoiseachta eile.

Maidir le cúrsaí a bhaineann le tairbhí/costais chánach a chur san áireamh mar chuid den anailís seo, beidh sé sin faoi réir ag infhaighteacht sonraí, go háirithe maidir le sonraí 'caiteachais ar chostas cánach' a bhaineann le bearta foraoiseachta.

Maidir le luach na bithéagsúlachta a chur san áireamh, is gnéithe casta iad infhaighteacht sonraí agus modheolaíochtaí oiriúnacha chun tairbhí na bithéagsúlachta a mheasúnú. Déanfaidh an Roinn machnamh agus measúnú le fáil amach más féidir a leithéid de luachanna a chur san áireamh leis an anailís costas is tairbhe amach anseo.

Amlíne le haghaidh cur chun feidhme

Nollaig 2027.

Iarscríbhinn 19A

Scéimeanna foraoisithe

FT1	Foraoisí dúchasacha
FT2	Foraoisí ar mhaithe le huisce
FT3	Cruthú foraoisí ar thailte poiblí
FT4	NeighbourWood
FT5	Foraoisí éiritheacha
FT6	Foraoisí crann leathanduilleach le speicis darach go príomha
FT7	Crainn leathanduilleacha eile
FT8	Córas agraforaoiseachta a bhunú
FT9	Síolghoirt
FT10	Foraoisí ar mhaithe le FCL (Foraoiseacht Cumhdaigh Leanúnaigh)
FT11	Foraoisí measctha arda: buaircínigh agus 20% mar chrainn leathanduilleacha
FT12	Foraoisí measctha arda: speicis sprúis agus 20% mar chrainn leathanduilleacha
FT13	Agraforaoiseacht-Coillte curaíochta
FT14	Agraforaoiseacht-Garraíodóireacht foraoise
	Tairiscintí na scéime um limistéar crann dúchasach
NTA1	Foraoisí dúchasacha beaga a chruthú
NTA2	Foraoisí dúchasacha a chruthú chun uisce a chosaint

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

Scéimeanna eile

Scéimeanna athbhunaithe

Scéim athbhunaithe um chrionadh siar fuinseoige 2023 - 2027

Scéim íocaíochta um fheidhmíocht gníomhaithe ar son na haeráide (críonadh siar fuinseoige)

Scéim athbhunaithe um dhífhreámhú crann 2026

Scéimeanna bóithre foraoise

Scéim bóithre foraoise 2023 - 2027 lena n-áirítear na bearta a leanas

Bóithre foraoise arna bhfeabhsú ó thaobh na héiceolaíochta de

Oibreacha tógála speisialta (SCW)

Tacaíocht dearaidh innealtóireachta na scéimeanna bóithre foraoise

Athfhoraoisiú atá athléimneach ó thaobh na haeráide de

Athfhoraoisiú ar mhaithe le foraoiseacht cumhdaigh leanúnaigh

Athfhoraoisiú ar mhaithe le foraoisí dúchasacha

Athfhoraoisiú ar mhaithe le bithéagsúlacht agus cosaint an uisce

Córais agraforaoiseachta a chruthú

FT8 Córais choillteacha thréadacha

Foraoisí oscailte

FT13 Córais choillteacha curaíochta

FT14 Garraíodóireacht foraoise

Scéim NeighbourWood

Bainistíocht inbhuanaithe foraoise

Scéimeanna feabhsaithe coillearnaí

Foscadán crann le haghaidh fianna, scéim fálaithe le haghaidh giorriacha agus fianna

iPLAN

Scéim caomhnaithe na coillearnaí dúchasaí

Infheistíochtaí eile sa bhonneagar agus i dteicneolaíocht

Lárchórais teannta bonn

Beart rochtana sealadaí ar fhoraoisí

Deontas innealra foraoise

Cabhair infheistíochta le haghaidh earnáil plandlann crann foraoise a fhort

Scileanna a fhorbairt agus an earnáil foraoise a chumasú ar mhaithe bainistíocht inbhuanaithe foraoise

Grúpaí aistrithe eolais (KTGanna) don fhoraoiseacht

Glaó ar thograí maidir le scileanna foraoiseachta a oiliúint

Glaó ar thograí maidir le tionscadail cur chun cinn na foraoiseachta

Forbairt ghairmiúil leanúnach